

Міністерство освіти і науки України  
Національна академія педагогічних наук України  
Український науково-дослідний інститут естетичної освіти  
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв  
Криворізький державний педагогічний університет  
Всеукраїнська асоціація дизайн-освіти  
Спілка дизайнерів України



# АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ

**МАТЕРІАЛИ**  
**II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ**  
**КОНФЕРЕНЦІЇ**

*присвяченої 90-річчю заснування  
Криворізького державного педагогічного університету*

26-27 листопада 2020 р.  
м. Кривий Ріг

Міністерство освіти і науки України  
Національна академія педагогічних наук України  
Український науково-дослідний інститут естетичної освіти  
Національна академія керівних кадрів культури і мистецтв  
Криворізький державний педагогічний університет  
Всеукраїнська асоціація дизайн-освіти  
Спілка дизайнерів України



## **МАТЕРІАЛИ**

**II ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ  
МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ»**

*Присвяченої 90-річчю заснування  
Криворізького державного педагогічного університету*

26-27 листопада 2020 року

м. Кривий Ріг

УДК 378.147:7.012 – 051

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради  
Криворізького державного педагогічного університету.  
Протокол № 5 від 10.12.2020 року.

**Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів /**  
Матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кривий Ріг, 26-27  
листопада 2020 р. Кривий Ріг: ФОП Маринченко С. В. 2020. 101 с.

Збірка містить матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції  
«Актуальні проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів», яка  
відбулася у м. Кривий Ріг 26-27 листопада 2020 року. В ній розкрито актуальні  
теоретико-методологічні питання формування естетичної культури майбутніх  
дизайнерів з точки зору соціокультурних, мистецтвознавчих, психолого-педагогічних  
аспектів, а також шляхи підвищення ефективності дизайн-освіти в системі  
дошкільної, шкільної, позашкільної та післядипломної освіти.

УДК 378.147:7.012 – 051

На обкладинці:  
фото кваліфікаційного проекту студентки 4 курсу спеціальності 022 Дизайн  
Шапошнікової Валерії (2018 р.)

Криворізький державний педагогічний університет, 2020

<b>З. Д. Борисюк, А. В. Гудименко</b> Роль декоративного мистецтва у формуванні естетичної культури майбутніх дизайнерів.....	36
<b>І. Г. Брижата</b> Формування пізнавального інтересу студентів художньо-педагогічного спрямування в процесі індивідуальної роботи.....	38
<b>О. Ф. Гурова</b> Витинанка-ілюстрація як елемент дизайну книги в контексті розвитку творчої компетентності учнів мистецьких шкіл.....	40
<b>Дай Чжен</b> Естетика китайської анімації як чинник виховання майбутнього дизайнера.....	42
<b>В. В. Дмитренко</b> Формування естетичної культури студентів-дизайнерів в педагогічному університеті.....	44
<b>Л. Ф. Ейвас</b> Методологія дизайн-проектування: поняття та сутність.....	45
<b>А. П. Ємельова</b> Роль етнодизайну у підготовці майбутніх дизайнерів одягу .....	47
<b>В. І. Івченко</b> Педагогічний супровід майбутніх дизайнерів у процесі інтерпретаційної діяльності .....	49
<b>А. В. Ковпак</b> Формування естетичної культури майбутніх дизайнерів на уроках мистецтва.....	50
<b>І. О. Красюк</b> Професійне середовище як фактор формування творчої особистості... ..	52
<b>А. А. Марченко</b> Сучасний стан комп'ютеризації навчального процесу.....	53
<b>В. В. Мішуровський</b> Психолого-візуальні аспекти створення образотворчої композиції.....	54
<b>Н. О. Нагорна, А. Ю. Цина</b> Чинники розвитку культури дизайнерського мислення студентів.....	55
<b>О. О. Петренко, О. Ю. Щербаков</b> Стилізація в композиції графічного портрету як засіб естетично-творчого розвитку майбутніх дизайнерів.....	58
<b>О. О. Петренко, Л. А. Щербакова</b> Проблема розвитку образотворчого та синтетичного мислення майбутніх дизайнерів на заняттях з академічного живопису.....	59
<b>М. О. Пічкур</b> Тенденція до інтеграції академічної і цифрової парадигм образотворчої підготовки фахівців мистецького профілю у вищій школі.....	61
<b>С. П. Пономар</b> Плакат – як особлива частина реклами.....	63

УДК 378:[028.42: 028.63]:85:7.072.2

*Пічкур Микола Олександрович  
кандидат педагогічних наук, доцент,  
професор кафедри образотворчого мистецтва,  
Уманський державний педагогічний університет  
імені Павла Тичини*

*pmo65@ukr.net*

## **ТЕНДЕНЦІЯ ДО ІНТЕГРАЦІЇ АКАДЕМІЧНОЇ І ЦИФРОВОЇ ПАРАДИГМ ОБРАЗОТВОРЧОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ МИСТЕЦЬКОГО ПРОФІЛЮ У ВИЩІЙ ШКОЛІ**

На кожному шаблі розвитку суспільства провідним методологічним орієнтиром функціонування системи освіти визнано парадигмальний підхід, що детермінує її місію, певний взірць та модельне уявлення. Наприкінці другого тисячоліття цей важливий концепт актуалізовано на Всесвітній конференції ЮНЕСКО з вищої освіти у формі «Всесвітньої декларації про вищу освіту в XXI столітті: бачення та дії» (1998) [7], де проголошено ключові ціннісні настанови створення інтегральної освітньої парадигми, серед яких – гуманізація, людиновимірність, відповідність вимогам глобалізованого суспільства. Така аксіологічна директива зумовила стрімке входження європейських країн до світового освітнього простору з його масштабним процесом цифровізації, що на міжнародному рівні регламентується Кейптаунською декларацією відкритої освіти «Відкриваючи майбутнє відкритим освітнім ресурсам» (2007) [3] та стратегії «Європа 2020» (2010) [4]. У зв'язку з цим не лише в Європейському Союзі, але і в країнах Східної Європи й Азії активно розробляються і реалізуються відповідні державні документи щодо впровадження інноваційних засад цифрової парадигми освіти, у тому числі і мистецького її сегмента.

Динамічний розвиток сучасних цифрових технологій потужно впливає практично на всі сфери культурного життя суспільства, зокрема і на мистецтво. Змінюються способи і прийоми роботи живописців, графіків, скульпторів, реставраторів, майстрів декоративного мистецтва, архітекторів і дизайнерів,

пензлик, аерограф, ластик), засобів художньої виразності (крапка, лінія, пляма, штрих, тон, світло, тінь, колір, форма) та імітаційних ефектів (фактура полотна, акварельні патьоки і мазки, градієнти, текстура каменю, деревини, мозаїки), що дає змогу користувачеві вільно маніпулювати ними для досягнення бажаної результативності у створенні цифрового арт-об'єкта. Однак екран монітора не підміняє собою аркуш паперу чи полотна. Тому художній образ електронного формату має динамічні характеристики взаємодії між користувачем і програмою.

Безумовно, що для створення численних візуальних образів наявний у комп'ютерних програмах інструментарій постійно оновлюється і вдосконалюється. Опанування його – це копіткий процес старанного тренування, що вимагає від користувача напруження розумових сил для запам'ятовування й доведення до автоматизму основних, допоміжних і специфічних автоматизованих операцій із їх численними розгалуженнями на окремі зображувально-трансформаційні ефекти. При цьому моторика кисті руки з використанням клавіатури чи миші часто не збігається із запланованими завданнями щодо реалізації задуму твору, що призводить до створення випадкових віртуально-наочних форм з їх подальшою невідповідністю бажаній змістовій наповненості художньої композиції. Із урахуванням цього, процес навчання цифрового образотворчого мистецтва має супроводжуватися не лише інструктивними матеріалами щодо оволодіння необхідними операційними діями, але і використанням комплексу креативних методів роботи з комп'ютерним художнім інструментарієм, але за умови володіння навичками академічного образотворення.

Отже, якщо методологія академізму достатньо усталена, то в межах реалізації цифрової мистецько-освітньої парадигми необхідно розробити відповідний зміст навчальних програм фахових дисциплін і застосувати нові педагогічні форми навчально-творчих занять у комп'ютерному класі та розробити і впровадити комплекс методів цифрової технології образотворення тощо. Усе це є проблемним полем педагогіки цифрових мистецтв. Тому слід визнати, що у вищих закладах освіти спостерігається лише тенденція до інтеграції академічної і цифрової парадигм образотворчої підготовки фахівців мистецького профілю. Це породжує проблему постійного пошуку раціонального співвідношення розподілу часу на вивчення

трансформуються процеси сприйняття їхніх творів. Стрімко виникають нові гібридні жанри візуального мистецтва, що вимагає глибокого осмислення художньої методології їх створення і впровадження ефективних методів електронної дидактики. У зв'язку з цим у теорії і практиці сучасної мистецької освіти нагромадилася критична маса породжених цифровими технологіями інноваційних феноменів, котрі ще не стали предметом наукової художньо-педагогічної рефлексії. Тому назріла необхідність розроблення парадигми образотворчої підготовки майбутніх фахівців мистецького профілю в закладах вищої освіти на засадах цифрової арт-педагогіки, але без утрати унікальних цінностей академічного вишколу.

Слід визнати, що академічній парадигмі образотворчої підготовки митців властивий консерватизм. Тому вона не може підлягати надто частим і кардинальним змінам, що стають загрозою через втрату набутих століттями арт-педагогічних традицій. У зв'язку з цим варта уваги позиція науковців В. Війтмана та О. Казакової [1, с. 4] про те, що, наприклад, з академічним рисунком і живописом має відбутися «коеволюція» – пристосування їх до сучасних технологій. Однак, як слушно наголошує А. Беліц-Гейман [2, с. 1], процес застосування комп'ютерних технологій, як у методиці, так і в художній практиці, не може відбуватися безконтрольно, спонтанно, без будь-якої науково обґрунтованої систематизації, а часом (що є найбільш небезпечним) на заваду базовим цінностям класичної художньої педагогіки. Саме тому для успішного поєднання академічної і цифрової парадигм образотворчої підготовки необхідні певні кардинальні зміни. Головною ланкою цього процесу має бути оновлення мети, змісту, організаційних форм і методів та технологічне переоснащення навчального процесу при вивченні студентами фахових дисциплін.

У царині цифрового образотворчого мистецтва чимало фахівців вважає, що інструментарій окремих комп'ютерних програм придатний для художньої творчості на зразок технологій олійного чи акварельного живопису. Така хибна позиція зумовлює автоматичне перенесення методик навчання традиційних художніх технік на площину цифрових технологій образотворення. Безумовно, що в наявних комп'ютерних програмах міститься велика кількість художніх інструментів (олівець,

студентами академічних художніх дисциплін та відповідних арт-технологій цифрового рисунку, живопису, графіки, скульптури, декоративно-прикладного мистецтва, архітектури, дизайну тощо. У системі образотворчої підготовки ці дисципліни посідають місце автономних художніх спеціалізацій, цифрове спрямування яких має на меті формувати у студентів теоретичну, практичну і психологічну готовність до якісного виконання функцій професійної діяльності справжнього митця – прогресивного представника інформаційного покоління.

### Список використаних джерел

1. Белиц-Гейман А. П. Возможности компьютерных технологий в процессе обучения художественной, графической композиции: автореф. дис. ... канд. пед. наук, спец.: 13.00.02. Москва, 2008. 20 с.

2. Виитман В. Р., Казакова, О. А. Временные соотношения компетенций: «академические рисунок и живопись» – «компьютерные технологии» в процессе обучения студентов-дизайнеров». *Gaudeamus igitur*. 2017. № 1. С. 3–5.

3. Cape Cape Town Open Education Declaration: Unlocking the promise of open educational resources. Available: <https://www.capetowndeclaration.org/read-the-declaration> (Accessed Febr. 28, 2020).

4. Europe 2020: A strategy for smart, sustainable and inclusive growth. Available: <https://era.gv.at/object/document/338> (Accessed Febr. 28, 2020).

5. World Declaration on Higher Education for the Twenty-First Century: Vision and Action World Conference on Higher Education. Available: <https://unesdoc.unesco.org/ark> (Accessed Febr. 28, 2020).